

HANDLINGSPLAN VID KRISER SOM BERÖR ELEVER OCH PERSONAL

Denna krisplan ska genomgås med personalen årligen och finnas tillgänglig i lärarrummet. Rektor och minst en annan i personalen ska ha en uppdaterad kontaktlista till all personal. Klasslärare/klassföreståndare ska ha en uppdaterad kontaktlista till sina elever så att alla kan nås på kort tid.

Viktiga telefonnummer

Allmänt nödnummer	112
Läkarmottagningen i: - Vörå Oravais	3852338 3852210
Vasa centralsjukhus, Första hjälp	3231111
Skolhälsovårdare	
Eva Sparv (Tegengrenskolan, Koskeby skola och Vörå samgymnasium)	050-4130171
Cecilia Nyman (Centrumskolan, Karvsor skola, Kimo skola, Maxmo kby skola, Rejpelt skola, Rökiö skola och Särkimo skola)	040 7271203
Skolkurator	050-4651640
Skolpsykolog	044-7271253
Polis, alarmnummer	10022
Vörå församling	3844300
Krisgrupp i Vörå kommun, kontaktperson Sonja Granström	044-7277333
Giftinformationscentralen	09-471 977, 09-4711

HANDLINGSPLAN VID AKUTA KRISER

Rektorn informeras först.

Rektorn samlar skolans personal som tillsammans kommer överens om hur övrig information ges. Vid behov kontaktas yrkesmässig personal t ex skolkurator och krisgruppen

Informationen sköts av rektorn.

KRISSITUATIONER MED OLYCKOR OCH DÖDSFALL UNDER SKOLTID

Ta reda på vad som har hänt. Vid lindriga skador som kan åtgärdas vid läkarmottagningen följer alltid en vuxen med.

Kalla på hjälp.

Ge första hjälp. Lämna aldrig den skadade ensam. Alla elever visas bort från olycksplatsen.

Meddela omedelbart föräldrarna.

Ta med någon ur krisgruppen.

Ge en saklig, kort sammanfattning till eleverna om vad som hänt. Endast fakta.

Ifall möjligt skicka en skriftlig information till varje hem.

DÖDSFALL BLAND ELEVER ELLER PERSONAL UTANFÖR SKOLTID

I skolan:

Rektorn underrättar klassläraren, andra lärare och övrig personal – om möjligt också chaufförerna som sköter skolskjutsarna.

Elever underrättas öppet och enkelt av rektorn och klassläraren. När samtliga elever har underrättats, hissas flaggan på halvstång. Flagghissning och – halning görs så att flaggan först hissas upp till toppen och först därefter halas till halvstång. Gemensam samling vid flaggan. Samling med samtliga elever hålls – samma dag. Den avlidnes fotografi, vit duk och ljus ställs fram. Ex. på innehåll: psalmsång, minnesord, stilla stund, musik, dikt, psalmsång, bön, ramar för dagens program.

Låt eleverna uttrycka sina tankar och känslor t.ex. genom att skriva, rita eller skapa något.

Lärarna och personalen försöker se till att eleverna känner sig trygga när de går hem. Prata med eleverna. Närmaste (egen klass, kamrater) talar med krishjälp och professionella.

I skolan kommer man överens om vem som deltar i begravningen.

Om klassen deltar i begravningen är det viktigt att på förhand diskutera jordfästningens innehåll.

Deltagande i begravning bör vara frivilligt för den enskilda eleven.

Besök graven tillsammans med eleverna om behov finns.

Om en elev dör under ett lov kan skolans personal, elever och föräldrar samlas till en gemensam minnestund vid skolan eller någon annan vald plats. Minnesstunden också hållas första skoldagen efter lovet.

Var observant på reaktioner under tiden efter begravningen. Tid bör ges i skolan för att bearbeta det som har hänt. Vid behov – arbeta med frågor runt döden, rita, skriv berättelser eller dikter, men framför allt – VAR TILLSAMMANS.

Rektor och klasslärare:

Kontakta anhöriga.

Uttryck ditt deltagande i sorgen. Lyssna

Hur vill de anhöriga att man skall informera om dödsfallet i skolan.

Bedöm med varsamhet vilka uppgifter som ges vidare.

Berätta om krisarbetet i skolan.

ELEV SOM FÖRLORAR NÄRA ANHÖRIG

Rektorn informeras först.

Rektorn informerar skolans personal.

Rektorn/klassläraren bör vid lämpligt tillfälle tala enskilt med eleven och visa sin medkänsla.

Budskap om dödsfall i familjen bör eleven i första hand få av annan familjemedlem.

Att minnas vid samtal med den drabbade eleven:

Var sensitiv, inte påträngande.

Var lyhörd. Hör hur eleven vill ha det. Lyssna.

Trösta på ett sätt som faller sig naturligt. Var dig själv.

Det viktigaste är att du vågar vara nära och att du vågar ta emot de reaktioner som kommer och att du finns till för eleven.

Var nära och närvarande. Visa att du finns, att du ställer upp. Visa din egen sorg, men förlora inte kontrollen. Var inte rädd för gråten.

Sök gärna kroppskontakt. När orden inte räcker till är det bra att hålla handen eller ge en kram.

Var delaktig. Man skall vara tillsammans med de sörjande, inte lösa deras problem.

Tag reda på om eleven vill att man berättar om vad som har hänt för klassen eller skolan.

Ge barnen åldersanpassad information och fakta. Det finns situationer då man måste nöja sig med att berätta vad som hänt – inte hur.

Undvik oförberett offentligtgörande.

Ta inte till välmenande fraser såsom "stackars dig", "det kommer nog att ordna sig", "jag vet hur det har varit".

Elevens skolprestationer kan påverkas även en lång tid efter det som skett.

Se till att eleven blir tryggt omhändertagen efter skolan.

Lämna inte eleven ensam.

Klassläraren och klasskamraterna kommer ihåg elevens sorg med blommor, en stilla stund eller dylikt.

Om eleven blir borta från skolan och skolan har fått vetskap om anhörigs bortgång; tag kontakt med eleven och hemmet. Elever som varit med om ett dödsfall i familjen mår oftast bäst av att börja skolan så snart som möjligt. Övergången underlättas av en tidig kontakt mellan läraren och hemmet.

UPPFÖLJNING

Klassläraren följer upp eleven.

Var observant på elevens sorgereaktioner. Somliga kommer snabbt igång med sorgearbetet efter dödsfallet. Andra uppvisar inga märkbara reaktioner förrän längre fram. Skuld känslor är ett typiskt inslag i sorgreaktioner hos barn och ungdomar. Hos barn är skuld känslorna ofta knutna till om de kan fortsätta att leka och ha roligt.

Dra försorg om att eleven har möjlighet att diskutera det skedda med någon. Acceptera att alla har sitt sätt att sörja och att ingen sorg är riktig eller felaktig. Låt eleven leva normalt ("glömma").

HANDLINGSPLAN VID SVÅR SJUKDOM I ELEVGRUPP

Klassläraren rådgör med berörda om vilken information som skall ges åt elever och personal.

Visa alltid respekt för familjens önskemål.

Informationen till elever och föräldrar kan gärna ges av medicinsk kunnig personal eller föräldrar.

Klassen håller kontakt med den som är sjuk genom t.ex. besök, telefonsamtal, brev, teckningar eller annan uppmuntran.

Klassläraren/rektorn bör skapa en trygg och kontinuerlig kontakt med eleven och hemmet. Klassen informeras regelbundet om hur eleven mår.

SAMTAL I KLASSEN NÄR NÅGOT SVÅRT INTRÄFFAT

Gör upp en plan för samtalet.

Inledning, fakta, reaktioner, tankar, information och avslutning.

Planera tillsammans eventuella vidare åtgärder – uppföljningen.

Det som andra har sagt, tänkt, känt eller upplevt, förs inte vidare till dem som inte har varit närvarande

Berätta så konkret som möjligt om det som har inträffat. Ta med konkret material t ex tidningsurklipp ifall sådana finns.

Ge eleverna gott om tid och möjlighet att prata om sina känslor och tankar. Ge hjälp med orden.

Samla avslutningsvis ihop intrycken och rekommendera eleverna att samtala med föräldrar och kompisar. Förbered eleverna på att de kan komma att reagera på olika sätt efter en tid och att detta är fullständigt normalt.

Erbjud dig att finnas tillhands när så behövs

Var under en tid observant på olika reaktioner hos eleverna.

TÄNKVÄRT

Skicka aldrig hem elever tidigare med anledning av ett dödsfall. Skapa möjligheter för eleverna att vara tillsammans, också efter skoldagen. Följ gärna med eleven hem.

Ge eleverna möjlighet att ringa hem om de har behov av det.

Försök få det krisdrabbade barnet snabbt tillbaka till skolan. Rutiner är bra.

Vänta aldrig med att ge besked i skolan då en olycka har inträffat.

När något allvarligt har hänt uppstår det lätt rykten, vilka ofta är värre än verkligheten. Rektorn sköter – ifall det är nödvändigt - kontakterna med massmedia och allmänheten.

Ifall ingen information kommer att ges bör rektorn avvisa massmedia på ett korrekt sätt.

Om elev eller lärare har dött, glöm inte bort en minnessamling för hela skolan.

Om en elev har dött behövs det ofta flera samtal i klassen under en längre tid.

Men det är också viktigt att avsluta sorgearbetet på skolan efter en tid och återgå till normalt skolarbete.

Glöm inte bästa vännen - iaktta reaktioner.

Låt gärna skolbänken stå kvar en tid i klassen om en elev har dött. Låt ett ljus brinna t ex fram till begravningen. Hör sedan för med eleverna om ljuset kan tas bort.

Den som hjälper behöver också själv hjälp. Personalen bör om möjligt få yrkeskunlig hjälp t ex av kurator eller psykolog.

Att minnas

Ett öppet förhållande mellan elever, lärare och hem, underlättar när en kris står för dörren.

Uppdatering av krisplanen

Krisplanen uppdateras av elevhälsogruppen ojämnt årtal. Senast uppdaterad 2015.

SKÖNLITTERATUR OCH FAKTABÖCKER

Allmänna Barnhuset **Vad gör vi i skolan när det händer**
Björklund, Lars &
Eriksson Bernt **Barnet i mötet med livets mörka sidor**
Beck - Friis, Barbro &
Ewald, Erik **Livets gåva och gräns**
Dyregrov & Raundalen **Sorg och omsorg**
Dyregrov, Atle **Barn i sorg**
Dyregrov, Atle **Beredskapsplan för skolan**
Dyregrov, Atle **Att ta avsked**
Dyregrov, Atle **Katastrofpsykologi**
Einerstam, Gerd &
Hiort af Ornäs, Ingrid **Mitt i livet händer att döden kommer**
Ekvik, Steiner **Skolan och elever i sorg**
Hoffman, Alice **En helt vanlig familj**
Hemmets bönbok
Jonsson, Stig &
Hagström, Annika **En bro över mörka vatten**
Lewis, C.S. **Anteckningar under dagar av sorg**
Peters, Cyndee **Timme för timme, dag för dag**
Petri, Birgitta **Fundera tillsammans**
Rehnstam Marie **Att vara ledare vid krissituation**
Rehnstam Marie **När klassen berörs av dödsfall**
Sjögren, Vivi-Ann &
Slotte Kristina **Mamma är död**
Westerlund, Yrsa (red)
Zachert, Christel och Isabel **Vi möts i himlen**

BARN- OCH UNGDOMSBÖCKER

Coerr, Eleonor **Sadako och de tusen papperstranorna**
Donnerly, Elfie **Hejdå farfar, viskade jag**
Fagerholm, Tove &
Långström, Helena **Dikt till dig**
Hallqvist, Britt G **Bönbok för barn**
Lindgren, Astrid **Mio, min Mio**
Lindqvist, Marita **Malena och glädjen**
Mundy, Michaelene **Visst får du gråta** (finns i krislådan)
Möller, Cannie **Liv och döden**
Phipson, Joan **Pojken och albatrossen**
Pohl, Peter & Gieth, Kinna **Saknar dig, jag saknar dig!**
Reuterswärd, Marie **Dagar med knubbe**
Skeie, Eyvind **Sommarlandet**
Stark, Ulf &
Höglund, Anna **Kan du vissla Johanna**
Thun, Margareta &
af Enehielm, Chris **Ängelungen**
Linn Persson, Gunilla **Allis med is**